

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kandidatuppsats 15hp

Kommuninvånarens behov av nyttjande till friluftsliv

- *En enkätundersökning i Kalmar län*

Författare: Malin Engberg &
Bonny Leth Nyberg
Handledare: Haris Pojskic
Examinator: Jesper Augustsson
Termin: VT23
Ämne: Självständigt arbete
idrottsvetenskap
Kurskod: 2IV11E
Nivå: Grundnivå

Abstrakt

Bakgrund: Kommuner och myndigheter jobbar idag med friluftsliv utifrån de 10 friluftsmålen. Friluftspan eller översiktsplan är förekommande i flera kommuner i Sverige, däremot inte i den undersökta kommunen. Trots brist på en friluftspan har den undersökta kommunen ett rikt friluftsliv som anses vara en viktig pelare i folkhälsoarbetet. Tidigare forskning visar på att friluftsliv främjar hälsan både psykiskt och fysiskt, även teorierna attention restoration theory (ART) och recreation opportunity spectrum (ROS) benämner naturen samt friluftsutövning som främjande för återhämtning. **Syfte:** Syftet med undersökningen var att kartlägga individers behov och intressen av nyttjande till friluftsliv på en kommunal nivå. **Metod:** Undersökningen genomfördes som en kvantitativ tvärsnittsstudie. Urvalet bestod av invånare i undersökt kommun med sju inkluderade orter samt två inkluderingskriterier, respondenterna behövde bo i undersökt kommun samt vara över 15 år. Utformad digital enkät bestod av 14 frågor och publicerades på digitala plattformar samt att informationsbrev placerades på fysiska anslagstavlor i den undersökta kommunen. Viktiga variabler i enkäten var orter samt åldersgrupper, varav orterna var en viktig faktor för att få svar på en av frågeställningarna, om intresset och behovet av nyttjande till friluftsliv skiljde sig. **Resultat:** Totalt samlades 237 svar in och resultatet visade på att vandringsleder samt utegym var det som hade störst svarsfrekvens och behövs tillföras eller förbättras i kommunen. Det fanns störst avsaknad av toalett/utedass gällande friluftsservice och att vandringslederna i kommunen kunde förbättras genom bättre information på informationsskyltar samt förbättring av ledmarkeringar. Svaren skiljde sig mellan orterna i flera av frågorna men endast frågan gällande kommunens aktivitetsområde visade på en signifikant skillnad mellan invånare i de olika orterna varav i Ort1 hade procentmässigt positivare åsikter och bara invånare i Ort1 och Ort3 hade en åsikt av *mycket dåligt*. **Konklusion:** Respondenternas svar visar på ett stort intresse av ett ökat utbud av aktiviteter och faciliteter i kommunen vilket ger en grund till vad kommunen bör prioritera vid framtida planering.

Nyckelord

Utomhusvistelse, Kommuninvånare, Rekreation- och Möjlighetsspektrumet, Uppmärksamhetsteorin, Naturnära.

Abstract

Background: Municipalities and authorities today work with outdoor recreation based on the 10 outdoor goals. Outdoor plans or general plans are present in several municipalities in Sweden, but not in the investigated municipality. Despite the lack of an outdoor plan, the investigated municipality has a rich outdoor life which is considered an important pillar in the public health work. Previous research shows that outdoor life promotes health both mentally and physically, even the theories attention restoration theory (ART) and recreation opportunity spectrum (ROS) refer to nature and outdoor exercise as restorative. **Purpose:** The purpose of the study was to map out individual opinions and interest related to outdoor activity on a municipal level. **Method:** This study was conducted with a quantitative cross-sectional design. The sample of the study consisted of habitants in the investigated municipality with seven included towns and two inclusion criteria, the respondents had to live in the investigated municipality and be over 15 years old. The designed digital questionnaire consisted of 14 questions and was published on digital platforms and an information letter was placed on physical notice boards in the investigated municipality. Important variables in the study were towns and age groups, of which the towns were an important factor in getting answers to one of the questions, whether the interest and the need for use for outdoor life differed. **Results:** A total of 237 responses were collected and the results showed that hiking trails and outdoor gyms had the highest response frequency and needed to be added or improved in the municipality. There was a major lack of toilets regarding outdoor service and that the hiking trails in the municipality could be improved through better information on information signs and improvement of trail markings. The answers provided by the participants differed between the towns in several of the questions, but only the question regarding the municipality's area of activity showed a significant difference between habitants in the different towns, of which habitants in Town 1 had percentage-wise more positive opinions and only habitants in Town 1 and Town 3 had a very bad opinion. **Conclusion:** The responses provided by the participants demonstrate a strong interest in increasing the range of activities and facilities available within the municipality, which provides a basis for what the municipality should prioritize in future planning.

Keywords

Outdoor recreation, Municipality, Recreation Opportunity Spectrum, Attention Restoration Theory, Close to nature.

Tack

Vi riktar ett stort tack till vår handledare för all tid och engagemang till oss och vårt arbete. Vi vill även tacka friluftslivsamordnare och övrig personal på kommunen för hjälp med publicering på hemsida, stöttning i formulering av informationsbrev och enkätfrågor samt för ert förtroende att utföra en enkätundersökning för er att använda i ert kommande arbete med friluftslivet.

Innehåll

Begrepp	vi
1 Inledning	1
2 Bakgrund	2
2.1 Friluftslivets historia	2
2.2 Kalmar Län	3
2.3 Undersökt kommun	4
2.4 Kulturella, sociala och socioekonomiska skillnader	4
2.5 Teoretiskt ramverk	5
2.6 Friluftslivets hälsoeffekter	6
2.7 Tidigare forskning	7
2.8 Friluftslivet i kommunen	9
3 Syfte och frågeställningar	9
4 Metod	10
4.1 Enkätutformning	10
4.2 Urval av respondenter	11
4.3 Statistisk analys	11
4.4 Forskningsetiska principer	12
5 Resultat	12
5.1 Svansfrekvens (Kön, ålder och ort)	12
5.2 Utövande av friluftsliv	13
5.3 Frågor med flersvarsalternativ	15
5.3.1 I vilken konstellation nyttjar du friluftsliv?	15
5.3.2 När du nyttjar friluftsliv i din kommun, vad gör du då?	16
5.3.3 Vad för friluftsliv önskar du fanns/fanns mer av i din ort?	16
5.3.4 Vad saknar du för friluftsservice i din ort?	16
5.3.5 Hur tycker du skötseln kan förbättras på vandringsleder och/eller elljusspår?	16
5.4 Åsikter om aktivitetsområde	16
5.5 Den viktigaste insatsen som bör göras i kommunen	17
5.6 Lärandemiljö	17
5.7 Åsikter om vandringsleder och elljusspår	18
6 Diskussion	19
6.1 Resultatdiskussion	19
6.1.1 Teoretisk koppling	20
6.1.2 Konstellation vid nyttjande av friluftsliv	20
6.1.3 Tillgänglighet	21
6.1.4 Närhet till naturen	21
6.1.5 Kommunalt framtida arbete	22
6.1.6 Generalisering av resultat	22

6.2 Metoddiskussion	22
6.2.1 Urvals diskussion	23
6.2.2 Validitet och reliabilitet	23
6.2.3 Friluftslivets definition	25
7 Konklusion	26
Referenser	27
Bilagor	I
Bilaga A: Konstellation vid nyttjande av friluftsliv	I
Bilaga B: Nyttjande av friluftsliv i kommunen	II
Bilaga C: Önskemål av friluftsutbud i egen ort	III
Bilaga D: Avsaknad av friluftsliv service i egen ort	IV
Bilaga E: Förbättring av skötsel på vandringsleder och/eller eljusspår.	IV
Bilaga F: Naturen som lärandemiljö	V
Bilaga G: Utövande av friluftsliv i egen ort utefter åldersgrupp	VI
Bilaga H: Åsikter om vandringsled och/eller eljusspår utefter åldersgrupp	VII
Bilaga I: Åsikter om aktivitetsområde i kommunen	VIII
Bilaga J: Den viktigaste insatsen som bör göras i kommunen utefter åldersgrupp	VIII
Bilaga K: Kruskal Wallis test	IX
Bilaga L: Mann Whitney-U test	IX
Bilaga M: Digital enkät	X
Bilaga N: Informationsbrev	XVI

Begrepp

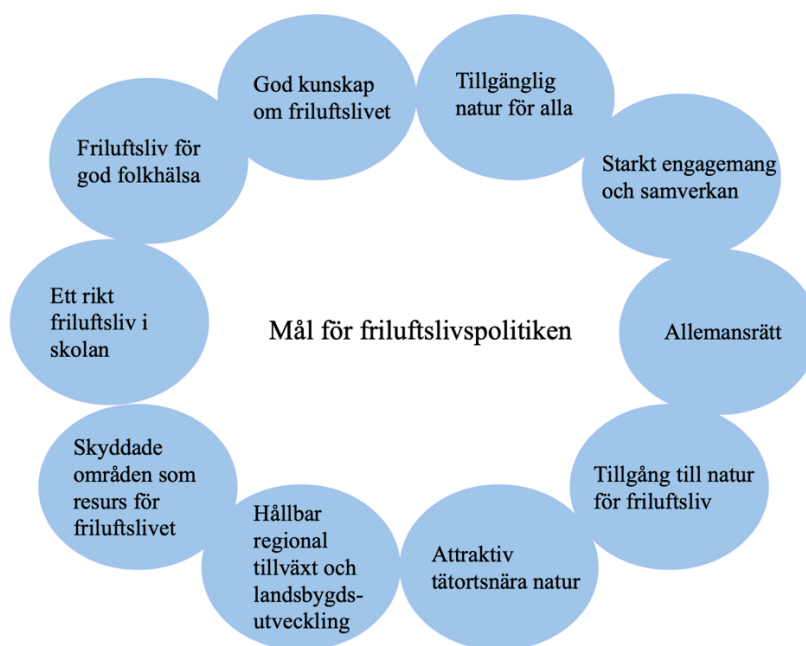
I denna undersökning används olika begrepp som förtydligas nedanför:

- *Aktivitet* eller *friluftslivsaktivitet* är en gemensam nämnare för utförande av aktiviteter ute i naturen, som konstruerade miljöer till exempel banor eller anordningar.
- *Service*, *serviceutbud* eller *friluftslivsservice* är en gemensam nämnare för tillgänglighet såsom toaletter, sittmöjligheter, soptunnor och röjning.
- *Lärandemiljö* är anordning av läs-, lyssna- och semöjligheter för lärande om till exempel natur, djur, växter, allemansrätt eller miljö.
- *Friluftsliv* är ett begrepp med ett brett spektrum och definieras enligt Förordning om statsbidrag till friluftsförbund som “vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling” (Förordning 2003:133).
- *Lokala naturvårdssatsningen (LONA)* ger möjlighet till bidrag som kan sökas av kommuner för satsningar inom naturvård, friluftsliv och folkhälsa. Projekten kan drivas av föreningar eller privatpersoner men kommunen bär det rättsliga och ekonomiska ansvaret.
- *Recreation opportunity Spectrum (ROS)* är ett teoretiskt ramverk med mångsidig uppsättning av aktiviteter, möjligheter och upplevelser.
- *Attention restoration theory (ART)* är en teori som beskriver hur människors uppmärksamhet kan vara riktad eller spontan beroende på dess intryck.

1 Inledning

År 2012 lades Friluftslivsmålen fram av regeringen i syfte att stödja människors möjligheter till vistelse i naturen med en grund av allemansrätten (Regeringens skrivelse 2012/13:51). Möjligheten ska ge människor naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökade kunskaper om natur och miljö. Staten har därmed en viktig roll i att stötta de ideella organisationerna och deras verksamheter i syfte att öka människors friluftslivsaktiviteter. Arbetet med friluftslivet är brett och ingår i flera politikiska områden, däribland naturvårdspolitik, skogspolitik, politik för landsbygdens utveckling, folkhälsopolitik samt utbildnings- och forskningspolitik. Den kommunala planeringen med tätortsnära grönområden har en stor roll för utvecklingen i friluftspolitiken (Regeringens skrivelse 2012/13:51).

Figur 1. Författarnas illustration av de 10 friluftsmålen (Folkhälsomyndigheten 2022).

Uppföljningsansvariga myndigheter av friluftslivsmålen är Naturvårdsverket, Boverket, Folkhälsomyndigheten, Tillväxtverket, Skolverket och Skogsstyrelsen med enskilda ansvarsområden inom de tio målen. Enligt senaste uppföljningen 2019 har det skett en positiv utveckling inom *tillgänglig natur för alla*, *starkt engagemang och samverkan* och *skyddade områden som resurs för friluftslivet*, samtidigt som det har skett en

negativ påverkan i *ett rikt friluftsliv i skolan* och ingen eller oklar utveckling på resterande punkter (Se figur 1) (Naturvårdsverket 2019).

Enligt en rapport arbetar en fjärdedel av alla kommuner med friluftsmålen utefter ett styrdokument och nästan sju av tio kommuner har en översiktsplan med tillägg om friluftsliv (Naturvårdsverket 2021a). En fjärdedel av alla kommuner uppger att de har en politiskt antagen friluftsplän eller policy innehållande exempelvis konkreta mål och planering för friluftsliv (ibid). Kommunen som denna undersökning riktar sig mot har inte (enligt kommunen själva) något styrdokument, friluftsplän eller liknande om hur kommunen arbetar med friluftslivsmålen och friluftslivet i kommunen. Trots detta blev kommunen utsedd till "årets förbättrare" år 2022 i undersökningen *Sveriges friluftskommun* med utgångspunkt utifrån de tio målen samt störst förbättring i länet (Naturvårdsverket 2021a. s.61).

Den undersökta kommunens vision är att nå en befolkning på 11 000 invånare år 2032, vilket har flera kopplingar till kommunens hälsoarbete. De två viktiga delarna för att uppnå målen med god och jämlik hälsa är hälsofrämjande arbete som syftar till att främja hälsa och sjukdomsförebyggande arbete som syftar till att minska risken för uppkomst av sjukdom, skada eller fysiska, psykiska samt sociala problem (Emmaboda kommun, 2022a).

Följande undersökning ska ge ett underlag för ansvarig för arbetet kring friluftsliv i kommunen. Underlaget ska stödja arbetet för att nå upp till det som invånarna önskar och förbättra de brister som invånarna ser i bland annat kommunens vandringsleder, lärandemiljö, aktiviteter och service. Utifrån kommunens vision och mål är friluftslivet samt planeringen av friluftsliv en viktig faktor för arbetet mot en ökad folkhälsa.

2 Bakgrund

2.1 Friluftslivets historia

Friluftslivet har sin framväxt i Sverige under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet (Sandell & Sörlin, 2008). År 1892 startade "Föreningen för skidlöpnings främjande i Sverige" och kallas idag Friluftsförbundet.

I och med demokratiseringen i Sverige under 1930-talet och semesterlagstiftningen blev naturkontakt på fritiden en populär aktivitet för större befolkningsgrupper, bland annat cykelsemester, camping och vandrarhem (Sandell & Sörlin, 2008). Under 1960-talet blev friluftslivet mer materialiserat i form av husvagnar och fritidshus samtidigt som Naturvårdsverket inrättades 1963 med friluftslivsfrågor som ett av deras viktigaste huvudområden (Ibid). Den ökade kommersialiseringen under 1990-talet tillförde en stark inriktning mot äventyrs- och ekoturism som också blev mer tilltalande genom kända svenska äventyrare. I och med friluftslivets utveckling och samhällsutvecklingen har det blivit allt vanligare att utföra friluftaktiviteter i inomhusmiljöer, såsom klättring, skidåkning och skridskoåkning (Ibid).

När coronapandemin slog till i mars 2020 utnyttjades friluftslivet i Sverige mycket mer än innan, i och med restriktionerna (Hansen, Beery, Fredman & Wolf-Watz 2021). Deltagare sökte sig mer till utomhusvistelse i samband med arbetslöshet eller arbete hemifrån och därav mer fritid för rekreation utomhus (Ibid). Resultatet visade också på att deltagarna såg ett behov att uppehålla en frekvent utomhusvistelse för välmående och rekreation även efter pandemin (Ibid).

2.2 Kalmar Län

I Sverige finns 21 län och 290 kommuner (Statistiska Centralbyrån - SCB, u.åc). Kalmar län ligger i sydöstra delen av landet i landskapet Småland (ibid) och bestod enligt siffror från första halvåret under 2022 av en befolkning på 247 604 invånare (SCB u.åd).

Enligt Naturvårdsverket (2021b) har invånarna i Kalmars län visat sig vara aktiva inom friluftslivet. Dock anser invånarna i Kalmar län att tidsbrist är det vanligaste hindret men även att det finns platsrelaterade faktorer som hinder för sitt friluftslivsutövande (ibid). Invånare i Kalmar län anser sig vara ute mycket ofta eller ganska ofta till 60% och skiljer sig från andra län med höga andelar personer som promenerar och är ute i skog och mark (ibid). Kalmar län är dessutom en av de län som anser sig behöva betala mer än 1 000 kronor för sin friluftaktivitet (ibid). Trots aktiva invånare i Kalmar län så

anser även upp mot 50 % av invånarna att det saknas tillgång till lämpliga platser att utöva friluftsliv på och sammanlagt närmare 60% av de mest aktiva hade upplevt hinder av olika slag på platserna för att utföra sina aktiviteter under minst ett tillfälle de senaste 12 månaderna (ibid). Rapporten visade även på att mindre städer och tätorter angav mer utomhusvistelse under samtliga av årets dagar, oberoende helg eller vardag (ibid).

2.3 Undersökt kommun

Undersökt kommun i Kalmar län består av åtta stycken tätorter med en mängd byar runt om på landsbygden. Enligt statistik från december 2022 (SCB, u.åa) har kommunen ett invånarantal på ca 9 500 personer, varav hälften är män och hälften är kvinnor med en medelålder på 46 år. Enligt beräkningar från 1 november 2022 var befolkningen inom åldern 0-14 år ca 1 500 st, resterande åldersgrupper var ca 8 000 st (SCB, u.åb). 69% av kommunens befolkning bor i tätorterna medans 31% bor ute på landsbygden. Kommunen består till största delen av skogsmark (80%) och med bebyggelse av drygt 4%, vilket betyder att kommunen har en stor andel natur att tillgå för friluftsliv och rekreation (SCB, u.åa). I alla kommuner i landet sker beslut om det kommunala arbetet genom kommunfullmäktige, vilket består av förtroendevalda politiker (SKR, 2021). Det är även de som beslutar om arbetet kring friluftslivet i kommunen utefter de 10 friluftsmålen (Regeringens skrivelse 2012/13:51).

2.4 Kulturella, sociala och socioekonomiska skillnader

Närhet till naturområden är enligt Svenska turistföreningen (2017) en huvudfaktor för att naturvistelser ska äga rum. Däremot har sociala interaktioner med andra i hemmet och deras inställning en större påverkan då dessa faktorer gör en sorts avspegling hos individer. Skolan med dess kunskap och friluftslivsaktiviteter, samt dess uppfattning hos eleven har också en stor påverkan på naturvistelser (Ibid).

Enligt Boverket (2007) kan åldern ha en betydande roll gällande attityden gentemot naturvistelser. En undersökning visade på att äldre personer fann ett större intresse för naturmötet i jämförelse med yngre personer då vistelse i skog och mark gav en känsla av harmoni samt avkoppling (Ibid).

Enligt forskning (Blomqvist 2003) har synen på naturen en koppling till om den ger trygghet eller inte. Invandrare eller människor med dåliga erfarenheter i naturområden samt personer med en annan kulturell inställning till naturen kan uppleva den skrämmande och därav undvika den (Elaine & Rudolfson 2012). Människor som bor nära naturområden är dock de som använder den oftare samt att hemmet eller närhet till hemmiljön oftast är förknippat med trygghet vilket gör att fler använder sig av de närliggande naturområdena (Elaine & Rudolfson 2012; Boverket 2007). Planering och skötsel av platser som ger rymd och som undviker blockerande uppsikt ger också en ökad trygghet (Boverket 2007).

2.5 Teoretiskt ramverk

Utifrån Clark och Stankeys (1979) ramverk Recreation Opportunity Spectrum (ROS), bör en god kvalitet av friluftsliv tillhandahållas genom att ha en mångsidig uppsättning av aktiviteter, möjligheter och upplevelser. Ramverket grundar sig i att individer har olika önskemål när de söker sig till platser och utifrån ROS kriterier finns det preferenser hos individer gällande naturmiljöer. Tillgänglighet är en preferens som kan styras genom förvaltningsstandarder, exempelvis utformning av vägar och stigar med högt underhåll. Forskning visar på att individers önskemål gällande tillgänglighet sträcker sig från en hög standard med konstruerade vägar till inget underhåll alls av naturmiljöer. En annan preferens är hantering som sker på plats i naturen vilket bland annat handlar om faciliteter. Faciliteter kan medföra en bekvämlighet för besökare, exempelvis toalettfaciliteter, eller för att skydda resurser i naturmiljöer. Social interaktion är en preferens som skiftar i nivåer beroende på naturmiljöns uppbyggnad. Orörda naturmiljöer förväntas ha en lägre nivå av social interaktion samtidigt som högre nivåer framkommer och accepteras i konstruerade miljöer (Ibid).

I New-England regionen skapades en ROS med åtta klassificeringar som vidare delades in i tre underklasser: orörd natur, lite naturlig och anläggning, för att passa alla individers behov av miljöer. Denna modell utgjorde sedan mallen för flera staters arbete inom rekreation och möjligheter vid naturmöten (Zeng, Zhong, Li & Deng, 2021). Syftet med ROS är att hitta en balans mellan bevarande och användande av naturen

(Ankre, & Emmelin, 2006). Enligt Driver et al. (1987) finns det upplevelser som kan förverkligas genom att det finns möjligheter för aktiviteter och ett tillfredsställt behov.

En teori av paret Kaplan och Kaplan (1995) beskriver även hur människors uppmärksamhet kan vara riktad eller spontan som författarna benämner "*Attention restoration theory*" (ART). I stadsmiljöer är uppmärksamheten i vanliga fall riktad då människor riktar sitt fokus eller bibehåller koncentrationen, medans uppmärksamheten i naturmiljöer å andra sidan är spontan utan koncentration eller fokus (ibid).

Paret Kaplan och Kaplan (1995) betonar hur naturen kan främja återhämtning samt beskriver fyra olika kriterier som en miljö bör ha för att kunna ge återhämtning:

- "*Being away*" - Miljön ska ge känslan av att vara förflyttad till en annan värld.
- "*Compatibility*" - Miljön ska inte ställa några krav och tillföra känslan att passa in.
- "*Extent*" - Miljöns storlek och omfattning ska tillföra känsla av frihet.
- "*Fascination*" - Miljön ska ge stimulerande sinnesintryck samt väcka intresse.

2.6 Friluftslivets hälsoeffekter

Forskning tyder på att naturen och dess upplevelser är kopplade till en förbättrad positiv hälsa hos människor (Shanahan et al. 2016) och att vistas utomhus i jämförelse med inomhus ökar den fysiska aktiviteten (Schaefer et.al. 2014). Detta innefattar en förbättring av både fysisk och psykisk hälsa, exempelvis minskat blodtryck och minskad stress (Shanahan et al. 2016; Schaefer et.al. 2014; Sandell & Sörlin, 2008; Fredman, Ankre & Chekalina 2018). Friluftsliv anses även ha en betydande roll i människans produktivitet (Sandell & Sörlin, 2008). I stort sett alla svenskar ägnar sig åt friluftsliv och är bland annat medvetna om att det är positivt för hälsan (Fredman, Ankre & Chekalina 2018). Även närhet till naturen visar på ökade hälsoeffekter för människan (Beyer et al. 2014; Kajosaari & Pasanen 2020). Kajosaari och Pasanen (2020) studerade även de restaurativa effekterna av fysisk aktivitet i olika utomhusmiljöer som visade ett resultat på att fysisk aktivitet i naturliga utomhusmiljöer gav större restaurativa effekter än konstruerade utomhusmiljöer. En annan studie som undersökte relationen mellan

grönområden och mental hälsa på invånare i Wisconsin, visade på ett resultat där högre nivåer av grönområden i ett grannskap förbättrade invånarens mentala hälsa (Beyer et al. 2014). Resultatet visade även på att ett högre antal grönområden är förknippat med en lägre risk för depression, ångest och stress (Ibid). Enligt teorin av Kaplan och Kaplan (1995) har naturen en främjande effekt för återhämtning där uppmärksamheten är spontan.

En studie från Nederländerna (Maas et al. 2009) mätte sambandet mellan grönska i boendemiljön och sjukdomar, vilket var den första studien inom ämnet. Resultatet visade på att desto mer grönska individerna hade i närområdet runt bostaden desto färre fall av diagnoser. De sjukdomar som hade färre fall och korrelerat med närhet till grönområden var bland annat hjärt-kärlsjukdomar, diabetes, astma, kronisk obstruktiv lungsjukdom, svårare former av huvudvärk och depression.

2.7 Tidigare forskning

Utifrån en undersökning genomförd 2007 (av fyra delrapporter) och framställd 2008 av forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring (Fredman, Karlsson, Romild & Sandell 2008), anser svenskar framförallt att det är viktigt att kunna nyttja friluftsliv i en bullerfri miljö, en miljö som är fri från skräp samt tillgänglig information i form av markerade vandringsleder och informationsskyltar. 81% av respondenterna svarade att det var viktigt att satsa på friluftslivet för ett underlättande av naturmöten. Undersökningen visade även på att den närliggande naturen är viktigare än att behöva åka iväg för att utöva friluftsliv samt önskemål om satsning för att underlätta möjligheter till friluftsupplevelse (Ibid).

En senare undersökning av Naturvårdsverket från 2018 (Fredman, Ankre & Chekalina) visar på att färre svenskar anser sig ha bra tillgänglighet till natur i jämförelse från undersökningen 2007. Resultatet av undersökningen visade även på att betydligt fler svenskar anser att friluftsliv har en påverkan i valet av bostadsort jämfört med den tidigare undersökningen 2007 (Ibid). Exempel på aktiviteter som minskat sedan mätningen 2007 är nöjes- och motionspromenader, stavgång, cykling på vägar, att åka rullskridskor/inlines, fritidsfiske, solbad, jakt, trädgårdsarbete, picknick/grillning i

naturen samt studier av växter, och djur. Det har däremot skett en ökning sedan mätningen 2007 av jogging och terränglöpning, skateboard, bad utomhus, dykning, paddling, geocaching, vattenskoter, meditation och yoga i naturen (ibid).

En studie gjord på studenter i Finland visade på att de som ansåg naturen mest värdefull var de som nyttjade naturen i ensamhet, men de flesta i studien svarade att de nyttjade naturen med interaktion med andra människor så som vänner och familj (Puhakka, 2021). En del önskade att de tillbringade mer tid i naturen och att det var tidsbrist samt sällsamsbrist som var en del av orsakerna till det, men även brist på närliggande natur var en orsak hos andra (Ibid). Den självvalda ensamheten kan enligt Strang (2014) vara till stor nytta vid återhämtning under stressiga perioder i livet, vilket även framgår i Ulrichs teorier (1983). Även Ewert, Place & Sibthorp (2005) visar på att den tidiga interaktionen med naturen påverkar till ett livslångt nyttjande av friluftsliv.

Veitch et.al. (2021) diskuterar möjligheten med att parkbesök påverkas av hur tillfredsställande miljön är för besökarna. Studien diskuterar även att om besökarna generellt har ett aktivt liv leder till att parken då nyttjas för aktivitet. Studien menar att arbete på individ- och samhällsnivå behövs för att människor ska bli mer aktiva i både parker och i sitt vardagliga liv. Studier visar på att de som bor med gångavstånd till en park besökte den oftare och att det fanns ett signifikant samband mellan parktillfredsställelse och parkbesök bland vuxna (Ding, Sallis, Kerr, Lee & Rosenberg 2011; Veitch et.al, 2021). Veitch et.al. (2021) diskuterar att parktillfredsställelse kan vara relaterad till parkens kvalitéer vilket är en motsvarighet till den tidigare studien Sugiyama et.al. (2015). Deras studie visade på att kvaliteten på parker är viktigare än kvantitet eller tillgänglighet för att uppmuntra till nyttjande av parker.

En uppfattning som uppstått i och med den digitala utvecklingen är att människor ägnar sig mindre åt friluftsliv, särskilt i yngre åldersgrupper (Pergams & Zaradic, 2006). Utifrån den årliga undersökningen av levnadsförhållanden (ULF) framkom det att äldre generationer nyttjade friluftsliv betydligt mer i jämförelse med de yngre generationerna (Fredman, Stenseke & Sandell, 2014).

2.8 Friluftslivet i kommunen

I eller i anslutning till den undersökta kommunens tätorter, finns det tillgång till badstränder och saltvattensjöar. Badstränderna har olika serviceutbud och olika tillgänglighetsanpassning i form av toaletter, duschar och tillgänglig ramp i och ur vattnet. Elljusspår, vandringsleder och cykelleder finns i stora delar av kommunen och de större cykel- och vandringslederna sträcker sig förbi kommunens gränser mot två närliggande kommuner. Tillgänglighetsanpassade leder finns delvis både i naturområden och i närliggande tätbebyggd miljö. I övrigt finns utomhusaktiviteter i form av padelhallar, multiarenor, boulebanor, utegym och lekparker runt om i kommunen med anknytning till grönområden eller vandringsleder. Även kanotpaddling finns längst med åarna och fiske i friluftsanläggningar samt möjlighet att fiska själv med fiskekort i kommunens alla 10 tal sjöar (Emmaboda kommun, 2022b).

I anknytning till den största tätorten i kommunen växer ett friluftsliv- och rekreationsområde fram med hjälp av finansiella bidrag från Lokala naturvårdssatsningen (LONA). I aktivitetsområdet finns för tillfället flera cykelleder av olika svårighetsgrad, en pulkabacke, en tillgänglighetsanpassad vandringsled och två grillplatser. Vandringsleden är under arbete och ska förlängas, utegym ska byggas och flera cykelleder och andra möjligheter i området diskuteras och planeras löpande (Emmaboda kommun 2022b).

3 Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att kartlägga individers behov och intressen av nyttjande till friluftsliv på en kommunal nivå utifrån följande frågeställning:

- Vad anser kommuninvånarna behövs i deras ort för förbättring av friluftsliv?
- Skiljer sig intresset och behovet av nyttjande till friluftsliv mellan orterna i kommunen?

4 Metod

Undersökningen utgick från en kvantitativ metod och genomfördes som en tvärsnittsstudie med hjälp av en webbenkät på 14 frågor (se Bilaga M). Enkäten låg digitalt publicerad och öppen för allmänheten i 18 dygn. Informationsbrev (se Bilaga N) fästes på anslagstavlor runt om i kommunens butiker, friluftsområden och parker samt på digitala anslagstavlor via sociala medier.

4.1 Enkätutformning

Utformning av enkät inspirerades av en annan kommuns enkätstudie om aktivitetsområdet, samt genom dialog med fritidssamordnare i den studerade kommunen. Enkäten utformades av ett mindre antal åsiktsfrågor (14 st) för att undvika en för tät och avskräckande enkät och uteblivande svar (Bryman 2011). Samtliga frågor var slutna frågor, varav tre frågor även hade utrymme för ett öppet svarsalternativ för att ge utrymme för oförutsägbara svar och på så vis inte gå miste om viktig information. Fem av enkätfrågorna gav möjlighet till flersvarsalternativ, detta för att inte begränsa respondenter till ett enda svar gällande bland annat önskemål av friluftsliv samt vad respondenter gör när de nyttjar friluftsliv.

Den digitala enkäten utformades i Google enkätformulär och länken placerades med hjälp av kommunens kommunikatör på den kommunala hemsidan samt att ansvariga för undersökningen delade enkäten på digitala forum. Enkäten slutade vara offentligt tillgänglig när ansvarig valde att neka åtkomst för allmänheten. Tillgång till alla svar på enkäten tilldelades endast ansvariga för undersökningen. Innan varje respondent påbörjade enkäten gavs information om samtycke, anonymitet, frivillig medverkan samt information om uppgifternas användningsområde. Samtliga frågor var obligatoriska för att slutföra enkäten. För att förtydliga och ge en definition om "*friluftsliv*" utgavs definitionen överst i enkäten. Åldersgrupperna var uppdelade i 15-24 år, 25-34 år, 35-44 år, 45-54 år, 55-64 år, 65-79 år och 80+. Val av andel åldersgrupper grundade sig i Robert Havighursts livscykelteori då människor befinner sig i olika stadier intellektuellt och fysiskt beroende på ålder (Heikkinen, Kuusinen & Ruoppila 1994). Samtliga svar kodades om till siffror, samt frågor om tillhörande ort till anonyma ortnamn Ort1 till och med Ort7 för att analyseras.

4.2 Urval av respondenter

Syftet med undersökningen var att kartlägga kommuninvånarnas behov och intressen för nyttjande av friluftsliv. Urvalet gjordes utifrån två kriterier:

1. Respondenter behövde bo i kommunen.
2. Respondenter behövde vara minst 15 år.

Det fanns ingen maxgräns på antal respondenter till undersökningen, istället fanns förhoppning om att få in så många svar som möjligt vilket motsvarar en totalundersökning av en viss population (Ejlertsson 2019). Ett viktigt mål och för att få svar på undersökningens frågeställningar var att få in svar från alla orter i kommunen samt svar från de olika åldersgrupperna. Ansvariga för undersökningen fick även hjälp av fritidssamordnare i kommunen för att nå ut till skolor och föreningar. Vid nätverkande med kommuninvånare har information om enkäten givits personligen, till exempel till företag med uppmaning att informera sina kollegor samt på sociala tillställningar. Under sista dygnet skickades påminnelse och förfrågningar ut, samt en uppmaning till bekanta och vänner att förmedla vidare enkäten. Upprepade påminnelser har visat effekt på svarsfrekvensen av enkäter (Bryman 2011. s. 232).

4.3 Statistisk analys

All data har analyserats genom beskrivande statistik och presenteras i svarsfrekvens och procent. Mann-Whitney U Test användes för att undersöka skillnad mellan kön i ordinala variabler T.ex. konstellation av nyttjande av friluftsliv ensam, eller med annan person. Kruskal Wallis test användes för att undersöka skillnader mellan orter, åldersgrupper i ordinala variabler såsom nyttjande av friluftsliv i egen eller annan ort i kommunen med svarsalternativ av mer eller mindre frekvens. Statistical Package for the Social Sciences (SPSS), Version 29 (IBM, New York) användes för statistisk analys.

4.4 Forskningsetiska principer

Med hänsyn till etiska ställningstaganden utgick undersökningen från Vetenskapsrådet (2017) och de olika kraven. Konfidentialitetskravet innebär att respondenterna inte kan identifieras av någon utomstående, vilket har tagits i beaktning genom att enkäten endast tillfrågade om ålder, kön och orten som respondenten bor i. Informationskravet uppfylldes genom att respondenterna innan påbörjan av enkät delgavs skriftlig information om undersökningens syfte. Deltagande var frivilligt, vilket även gav möjlighet att avstå från deltagande om så önskades eller att när som helst avbryta påbörjad enkät. Svaren som har tillhandahållits från enkäten är information som endast delgivits de två ansvariga för undersökningen och till undersökningens ändamål. Detta blev respondenterna redan i introduktion av enkät informerade om, med hänsyn till nyttjandekravet. Utifrån samtyckeskravet gavs respondenterna ett samtycke till att delta i studien innan insändning av ifylld enkät, vilket även detta informerades om innan i tillhörande informationsbrev. Ytterligare ett etiskt ställningstagande var att könsalternativen ”*annat*” samt ”*vill ej svara*” fanns i enkäten.

För att undvika att kommunen som grupp skulle stigmatiseras eller diskrimineras genom att publicera kommun och ortnamn, ersattes dessa av andra namn. Vid forskning ska integritetsåtgärder vidtas för att skydda respondenter och försökspersoner, vilket framgår i den senaste Helsingforsdeklarationen från 2013 (Vetenskapsrådet 2017).

5 Resultat

Nedanför presenteras resultat från insamlade enkätsvar samt utförda statistiska tester. Resultatet redovisas utefter respektive fråga. Ordningsföljden av enkätfrågor presenteras i sin rätta utformning i Bilaga M.

5.1 Svarsfrekvens (Kön, ålder och ort)

Utifrån 237 anonyma enkätsvar var svarsfrekvensen 164 kvinnor (69%) och 73 män (31%). Svartalternativen *Annat* och *Vill ej svara* hade en svarsfrekvens på 0. Åldersgrupperna hade en ojämn svarsfrekvens varav högst svarsfrekvens för åldersgruppen 45-54 år med 50 stycken (st) (21%) och lägst för åldersgruppen 80+ som hade en svarsfrekvens på 3 st (1%). Svarsfrekvens från Ort1 var 117 st (49%), Ort2 40

st (17%), Ort3 28 st (12%), Ort4 17st (7%), Ort5 15 st (6%), Ort6 14 st (6%) och Ort7 hade den lägsta svarsfrekvens på 6 st och 3% av svaren.

Mann-Whitney U Test visade på att det inte fanns någon signifikant skillnad mellan könen (se Bilaga L).

5.2 Utövande av friluftsliv

Hur ofta som friluftsliv nyttjades i egen ort hade fem olika svarsalternativ varav *Flera gånger i veckan* hade högst svarsfrekvensen på 111 st (47%) (tabell 1).

Tabell 1. Redovisar svarsfrekvens och procent på hur ofta respondenter utövar friluftsliv i egen ort utefter respondenternas tillhörande ort.

	Varje dag	Flera gånger i veckan	Några gånger i månaden	Några gånger om året	Mer sällan/ aldrig	Totalt
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Ort1	25 (21,4)	49 (41,9)	31 (26,5)	8 (6,8)	4 (3,4)	117 (100)
Ort2	7 (17,5)	18 (45)	8 (20)	5 (12,5)	2 (5)	40 (100)
Ort3	1 (3,6)	16 (57,1)	5 (17,9)	6 (21,4)	0 (0)	28 (100)
Ort4	2 (11,8)	9 (52,9)	3 (17,6)	3 (17,6)	0 (0)	17 (100)
Ort5	4 (26,7)	7 (46,7)	3 (20)	1 (6,7)	0 (0)	15 (100)
Ort6	2 (14,3)	10 (71,4)	1 (7,1)	1 (7,1)	0 (0)	14 (100)
Ort7	3 (50)	2 (33,3)	0 (0)	1 (16,7)	0 (0)	6 (100)
Totalt	44 (18,6)	111 (46,8)	51 (21,5)	25 (10,5)	6 (2,5)	237 (100)

Legend: f=frekvens, %=procent

Utefter ort och utövande av friluftsliv på annan plats i kommunen, utförde ingen av respondenterna friluftsliv varje dag i en annan ort. Utövande av friluftsliv på annan plats i kommunen än egen ort var mest förekommande några gånger om året enligt svarande respondenter med en svarsfrekvens på 85 st (36%) med efterföljande 83 st (35%) på några gånger i månaden (tabell 2).

Tabell 2. Redovisning av svarsfrekvens och procent på hur ofta respondenter utövar friluftsliv på annan plats i kommunen än egen ort utefter ort.

	Varje dag	Flera gånger i veckan	Några gånger i månaden	Några gånger om året	Mer sällan/ aldrig	Totalt
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Ort1	0 (0)	9 (7,7)	45 (38,5)	43 (36,8)	20 (17,1)	117 (100)
Ort2	0 (0)	4 (10)	9 (22,5)	17 (42,5)	10 (25)	40 (100)
Ort3	0 (0)	6 (21,4)	7 (25)	11 (39,3)	4 (14,3)	28 (100)
Ort4	0 (0)	5 (29,4)	6 (35,3)	3 (17,6)	3 (17,6)	17 (100)
Ort5	0 (0)	1 (6,7)	6 (40)	5 (33,3)	3 (20)	15 (100)
Ort6	0 (0)	1 (7,1)	4 (28,6)	8 (57,1)	1 (7,1)	14 (100)
Ort7	0 (0)	1 (16,7)	2 (33,3)	2 (33,3)	1 (16,7)	6 (100)
Totalt	0 (0)	27 (11,4)	83 (35)	85 (35,9)	42 (17,7)	237 (100)

Legend: f=frekvens, %=procent.

5.3 Frågor med flersvarsalternativ

Enkäten bestod av fem frågor med flersvarsalternativ där tre av dessa frågor gav möjlighet till ett öppet svarsalternativ.

5.3.1 I vilken konstellation nyttjar du friluftsliv?

Flest respondenter svarade att de nyttjade friluftsliv ensamma (64%), varav 68% av alla kvinnorna och 78% av alla männen. Därefter svarade respondenterna att de nyttjade friluftsliv tillsammans med vän/vänner (54%) och tillsammans med partner (53%) (se Bilaga A).

5.3.2 När du nyttjar friluftsliv i din kommun, vad gör du då?

Promenera hade högst svarsfrekvens (82%) gällande frågan “*När du nyttjar friluftsliv i din kommun, vad gör du då?*”. Frågan hade även ett öppet svarsalternativ där flera respondenter svarade likadant. Mest förekommande svar var ridning, golf, mountainbike, jakt, samt svamp- och bärplockning (se Bilaga B).

5.3.3 Vad för friluftsliv önskar du fanns/fanns mer av i din ort?

Svarande respondenter ansåg att friluftsutbud som saknades mest eller som de ville ha mer av i egen ort var vandringsleder med en svarsfrekvens på 39%. I det öppna svarsalternativet förekom flera likadana svar gällande önskemål om mountainbikeleder, ridleder, simhall med utomhuspool och förbättring av redan existerande utegym (se Bilaga C).

5.3.4 Vad saknar du för friluftsservice i din ort?

Saknad av utedass/toalett hade högst svarsfrekvens med 34% gällande frågan “*Vad saknar du för friluftsservice i din ort?*”. Återkommande svar i öppet svarsalternativ var avsaknad av ledmarkeringar och soptunnor (se Bilaga D).

5.3.5 Hur tycker du skötseln kan förbättras på vandringsleder och/eller elljusspår?

Gällande förbättring av tillgängliga vandringsleder/elljusspår var det vanligaste svaret önskad förbättring av information på informationsskyltar med en svarsfrekvens på 38%. Därefter svarade respondenter önskad förbättring av ledmarkeringar (35%) (se Bilaga E).

5.4 Åsikter om aktivitetsområde

22% av samtliga respondenter svarade *vet ej* gällande aktivitetsområdet. 4% svarade att de tyckte området var *dåligt* eller *mycket dåligt*, 15% tyckte att området var *helt okej*, 27% tyckte *bra* medans 33% tyckte området var *mycket bra* (se Bilaga I).

Genom Kruskal-Wallis Test framgick det att endast frågan om aktivitetsområde visade

på en signifikant skillnad mellan orterna (p=0.001). Även vid exkludering av svarsalternativet *vet ej* framkom det fortfarande en signifikant skillnad mellan orterna (p=0.008) (se Bilaga K). Exkludering av *vet ej* gjordes då svarsalternativet inte var en relevant åsikt för frågan. Resterande enkätfrågor visade inte på någon signifikant skillnad mellan orterna.

5.5 Den viktigaste insatsen som bör göras i kommunen

Vad som ansågs vara den viktigaste insatsen som kommunen bör engagera sig främst i var *aktiviteter* med en svarsfrekvens på 123 st (52%) följt av *service* 74 st (31%). 40 st (17%) ansåg *lärandemiljö* vara viktigaste insatsen (tabell 3). *Aktiviteter* var de som alla orter ansågs vara den viktigaste insatsen i kommunen, följt av *service* och *lärandemiljö* (tabell 3). Majoriteten av de äldre åldersgrupperna (65-79 år och 80+) anser inte att aktiviteter är den viktigaste insatsen som bör göras i kommunen, istället är *lärandemiljö* och *service* viktigare insatser (se Bilaga J).

Tabell 3. Redovisning av svarsfrekvens på den viktigaste insatsen som bör göras i kommunen utefter ort.

	Service	Aktiviteter	Lärandemiljö
Ort1	29	72	16
Ort2	15	19	6
Ort3	10	14	4
Ort4	5	10	2
Ort5	6	4	5
Ort6	6	3	5
Ort7	3	1	2
Totalt f (%)	74 (31,2)	123 (51,9)	40 (16,9)

Legend: f= frekvens, %=Procent

5.6 Lärandemiljö

Frågan om önskan gällande utbud av naturen som lärandemiljö utefter respektive ort visar överlag på ett oense resultat då ett flertal svarande orter har relativt jämnfördelat

procentantal samt svarsfrekvens mellan *ja* och *nej*. En önskan om ett större utbud av lärandemiljö hade en fördelning på 127 st (54%) som svarade ja och 110 st (46%) som svarade nej (tabell 4).

Tabell 4. Redovisning av svarsfrekvens och procent av respondenternas önskan gällande mer utbud av naturen som lärande miljö utefter respektive ort.

	Ja	Nej	Total
	f (%)	f (%)	f
Ort1	55 (47)	62 (53)	117
Ort2	23 (57,5)	17 (42,5)	40
Ort3	17 (60)	11 (39,3)	28
Ort4	8 (47,1)	9 (52,9)	17
Ort5	10 (66,7)	5 (33,3)	15
Ort6	10 (71,4)	4 (28,6)	14
Ort 7	4 (66,7)	2 (33,3)	6
Totalt (%)	127 (53,6)	110 (46,4)	237

Legend: f=frekvens %=procent

5.7 Åsikter om vandringsleder och elljusspår

Respondenternas åsikt om sin orts vandringsled och/eller elljusspår visade på att 11% av kommuninvånarna inte hade någon åsikt i form av svarsalternativet *vet ej*, 3 % hade dessutom svarat att de inte fanns någon led /elljusspår i deras ort. De flesta tyckte att deras leder och elljusspår var *helt okej* och *bra* (67%). Utefter hur respektive ort i kommunen har svarat tycker kommuninvånarna att elljusspår är *mycket bra* till 9%, med högst procent i Ort1 med 15 st (13%) av ortens totala svarsfrekvens på 117 st (tabell 5).

Utefter svarande åldersgrupper (Se bilaga H), visar den lägsta åldersgruppen (15-24 år) på högst missnöje med vandringsleder medans det i den åldersgrupp med högst svarsfrekvens (45-54 år) inte var någon som ansåg vandringslederna vara mycket dåliga.

Tabell 5. Redovisning av svarsfrekvens och procent gällande respondenternas åsikter om vandringsled och/eller elljusspår utefter ort.

	Mycket bra	Bra	Helt okej	Dåligt	Mycket dåligt	Det finns ingen led	Vet ej	Totalt
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Ort1	15 (12,8)	47 (40,2)	35 (29,9)	4(3,4)	1(0,9)	0 (0)	15 (12,8)	117 (100)
Ort2	1 (2,5)	14, (35)	17 (42,5)	4(10)	1(2,5%)	1 (2,5)	2 (5)	40 (100)
Ort3	2 (7,1)	6 (21,4)	12 (42,9)	1(3,6)	3(10,7)	2 (7,1)	2 (7,1)	28 (100)
Ort4	2 (11,8)	3 (17,6)	7 (41,2)	2(11,8)	0(0)	2 (11,8)	1 (5,9)	17 (100)
Ort5	0 (0)	4 (26,7)	5 (33,3)	2(13,3)	0(0)	0 (0)	4 (26,7)	15 (100)
Ort6	1 (7,1)	4 (28,6)	6 (42,9)	0(0)	0(0)	1 (7,1)	2 (14,3)	14 (100)
Ort 7	0 (0)	3 (5)	2 (3,33)	0(0)	1(16,7)	0 (0)	0 (0)	6 (100)
Totalt	21 (8,9)	81 (34,2)	84 (35,4)	13 (5,5)	6 (2,5)	6 (2,5)	26 (11)	237 (100)

Legend: f=frekvens %=procent

6 Diskussion

6.1 Resultatdiskussion

Resultatet från denna undersökning visade på att vandringsleder och utegym var det som med störst svarsfrekvens behövde tillföras eller förbättras i kommunen. Det fanns störst avsaknad av toalett/utedass gällande friluftsservice och att vandringslederna i kommunen kunde förbättras genom bättre information på informationsskyltar samt förbättring av ledmarkeringar. Svaren skiljde sig mellan orterna i flera av frågorna men endast frågan gällande kommunens aktivitetsområde visade på en signifikant skillnad mellan orterna då Ort1 hade den mest positiva åsikten jämfört med de andra orterna samtidigt som negativa åsikter endast framkom hos Ort1 och Ort3 (se Bilaga I).

6.1.1 Teoretisk koppling

Utifrån Clark och Stankeys (1979) ROS ska en mångsidig uppsättning av aktiviteter ge en god kvalitet på friluftslivet. Även Driver et al. (1987) redogör att möjligheten till aktiviteter är viktiga för att förverkliga upplevelser. Detta kan kopplas till utförd undersökning där det fanns störst önskan av aktiviteter bland respondenterna (tabell 3). Ett tillfredsställande behov av aktiviteter kan utifrån Driver et al. (1987) öka nyttjandet av det kommunala friluftslivet. Utifrån Kaplan och Kaplans (1995) individuella krav på miljön för rekreation varierar därav även aktiviteterna som kan vara återhämtande eller tillfredsställande. Utifrån ROS och hantering på plats som individuell preferens, visar undersökningens resultat att denna preferens är viktig då mest önskad friluftsservice var faciliteter i form utedass/toalett. Respondenterna angav en avsaknad av konstruerade miljöer, så som utegym, vandringsleder samt mountainbike leder. Enligt ROS och individuella preferenser kan detta beskrivas som en avsaknad av social interaktion då konstruerade miljöer ger högre nivåer av social interaktion (Clark & Stankey 1979).

6.1.2 Konstellation vid nyttjande av friluftsliv

Resultat från genomförd undersökning visar på att de flesta kommuninvånarna nyttjar naturen ensamma (65%). Tidigare studie av Puhakka (2021) visade på att sällsamsbrist var en av orsakerna till att nyttjande av friluftsliv uteblev. Puhakka (2021) studie visade även på att de som hade en högre värdering av naturen helst nyttjar den i ensamhet. Något som inte kan antas i denna undersökning då relevanta frågor för värdering av naturen inte förekommit. Nyttjande av friluftsliv ensam förekom bland båda könen, varav männen i större andel föredrog ensamhet (78%) i jämförelse med kvinnorna (68%). Enligt tidigare undersökning (Fredman, Ankre & Chekalina 2018) anser sig kvinnor uppleva otrygghet i större utsträckning än män vid naturvistelse, vilket även kan vara anledningen till att kvinnorna i denna undersökning hade ett lägre procentantal. Att ensamhet i naturen skulle vara bra för invånarna och dess återhämtning framkommer såväl i Strang (2014) som i Ulrichs teorier (1983). Puhakka (2021) visar dock på att nyttjande av naturen är mest förekommande tillsammans med andra, så som vänner och familj (Ibid). Detta kan kopplas till genomförd undersökning där resultatet visade på att nyttjande av friluftsliv tillsammans med familj och vänner samt med partner hade en högre svarsfrekvens i jämförelse med nyttjande av friluftsliv i

en förening. Enligt tidigare forskning (Fredman, Stenseke och Sandell, 2014; Pergams & Zaradic, 2006) nyttjas friluftsliv mindre frekvent i yngre generationer och desto mer i äldre generationer, vilket även framgår i denna undersökning (se Bilaga G).

6.1.3 Tillgänglighet

Utifrån ROS är tillgänglighet en viktig preferens för individer som nyttjar naturmiljöer (Clark & Stankey 1979). 32% ansåg att det fanns behov av röjning av leder/elljusspår (se Bilaga E) och tyder därmed på att en välskött och lättillgänglig natur är viktig såväl i denna undersökning som i tidigare studier (Veitch et.al. 2021; Sugiyama et.al. 2015). Även tillgänglighet av spångar, broar och halkskydd är av värde, trots att leder och elljusspår samtidigt anses vara tillfredsställande (*Jag är nöjd*) (se Bilaga E). Deras önskan kan även bygga på att känna en ökad trygghet som tidigare har visats vara en viktig faktor för nyttjande av friluftsliv (Boverket 2007; Blomqvist 2003). Trygghet kan även relateras till de frågor och svar som rör ledmarkeringar och informationsskyltar och att invånarna tycker att detta är viktigt för friluftslivet (se Bilaga E). Flera av de 10 friluftsmålen är relaterade till tillgänglighet och tillfredsställande (Regeringens skrivelse 2012/13:51) och kan såväl vara bra för kommunen att arbeta utifrån som underlag i sitt framtida arbete.

6.1.4 Närhet till naturen

Närheten till naturområden framgår i flera studier och rapporter och är en viktig förutsättning för nyttjandet av friluftsliv (Beyer et al. 2014; Svenska turistföreningen, 2017; Kajosaari & Pasanen, 2020; Elaine & Rudolfson 2012; Boverket 2007; Ding, Sallis, Kerr, Lee & Rosenberg 2011; Veitch et.al 2021). Detta är något som kan ses såväl i utförd undersökning, varav nyttjande av friluftsliv sker mer kontinuerligt i ens egna ort och därav ens närområden. Likt Naturvårdsverket (2021b) studie så utövades friluftslivet bland invånare i Kalmar län mycket ofta eller ganska ofta till 60% vilket kan liknas med denna undersökningens resultat med ett utövande varje dag och flera gånger i veckan som uppgår till 65%. Kommunen som dessutom består av till mestadels skog (80%) (SCB u.åa), kan därav vara en bidragande faktor till kvantiteten av friluftsliv i närmiljö.

6.1.5 Kommunalt framtida arbete

Resultaten visar på att det är viktigt med utmärkta leder eller andra konstruerade miljöer för att nyttja friluftsliv, vilket enligt tidigare studie av Kajosaari och Pasanen (2020) däremot visat sig ha lägre restorativa effekter än naturliga utomhusmiljöer. För att möta invånarnas individuella behov kan därav kommunen arbeta utifrån ROS och Kaplan och Kaplans teorier i arbetet mot de friluftslivets 10 mål (Regeringens skrivelse 2012/13:51). Arbetet i aktivitetsområdet i kommunens största tätort är överensstämmande med de önskemål som invånarna i undersökningen visar (Emmaboda kommun 2022b). Dock framgår inte engagemanget om friluftslivet överlag i kommunen (ibid). Även de hälsoaspekter som naturen tillför (Maas et al. 2009; Schaefer et.al. 2014; Shanahan et al. 2016; Sandell & Sörlin, 2008; Fredman, Ankre & Chekalina 2018) kan främja det sjukdomsförebyggande arbetet i kommunen (Emmaboda kommun 2022a). Ytterligare undersökningar och studier i kommunen bör göras för att dra slutsatser om varför invånarna använder friluftsliv och därav deras syfte med utövandet.

6.1.6 Generalisering av resultat

Enligt SCB (u.åb) var ca 8 000 personer i kommunen 15 år eller äldre, och är den population som undersökningens urval bestod av. Enkät svar uppkom till 237 st, vilket motsvarar ca 3% procent av möjligt urval. Undersökningens syfte, att få svar på vad kommuninvånarna anser behövs för förbättring av friluftsliv och intresset av nyttjande till friluftsliv, bör på grund av dess låga svarsfrekvens inte generaliseras. Det fanns en varierande svarsfrekvens utefter könstillhörighet, åldersgrupper och tillhörande av ort. Undersökningen gav uteblivna svar, till exempel att alla orter inte hade minst en respondent från varje åldersgrupp eller kön.

6.2 Metoddiskussion

Nedanför presenteras diskussioner samt brister av urval, validitet och reliabilitet och definition av begrepp.

6.2.1 Urvals diskussion

Det finns en risk för att heterogenitet bland urvalet skett då information om enkäten har nått ut till specifikt kommunens föreningar och dess medlemmar, gymnasieskolor och dess elever samt specifika sociala tillställningar i enskilda orter. De invånare som inte tillhör en förening, de ungdomar som inte går på gymnasiet i kommunen eller inte går på gymnasiet alls, samt de som inte är engagerade i sociala tillställningar där undersökningens ansvariga befinner sig blir därav inte i lika stor mängd direkt informerade om enkäten. Alla orter fick dock information på digitala hemsidor och fysiska informationstavlor för att alla skulle få lika möjligheter till deltagande. Exkluderandet av invånare i annan kommun kan ha utelämnat åsikter av individer som regelbundet besöker och befinner sig i den undersökta kommunen. Urvalet har dock inte kunnat kontrolleras utifrån om de bor i de orter de anger sig göra eller har svarat ärligt. Det kan heller inte garanteras att samma individ inte svarat på enkäten fler än ett tillfälle.

6.2.2 Validitet och reliabilitet

Validitet inom kvantitativ forskning syftar på att en eller flera indikationer som utformats i syfte att mäta ett begrepp verkligen mäter just det begreppet (Bryman 2018). För att få giltig information vid en undersökning bör urvalet göras enligt Magne Holme och Krohn Solvang (1997) under förutsättning att mäta det som ska mätas, någonting som denna undersökning tagit hänsyn till i samband med ett urval av invånare i undersökt kommun. För att ge undersökningen reliabilitet fanns det en strävan av en hög procent av urvalet, detta för att göra undersökningen generaliserbar. Enkätundersökningen utfördes utan inverkan av ansvariga och som därav inte har kunnat påverka svaren. Undersökningen och dess analys har även genomförts och granskats av tre personer, vilket är en fördel för att undkomma bias vilket undviks genom att flera personer mäter och kontrollerar (Malterud 1998). Enkätundersökningen genomfördes under en kort period och invånarnas nyttjande av friluftsliv kan ständigt vara i förändring, samt att utbud och förbättringar sker kontinuerligt på vandringsleder och annat utbud runt om i kommunen. I longitudinella studier kan en längre och mer generalisering över tid göras (Bryman 2018).

Insamlade enkätsvar visade på ett flertal brister. Vissa frågor kan ha framstått som otydliga, bland annat gällande naturen i en lärandemiljö där 110 svar (46%) (se Bilaga F) indikerade på att respondenter inte ville ha mer utbud av naturen som lärandemiljö. Detta kan bero på att frågan inte har tolkats generellt kopplat till kommunens arbete utan istället tolkats personligt och egen vinning av naturen som lärandemiljö. Frågan kunde ha förtydligats till *“Tycker du att kommunen behöver mer utbud av naturen som lärande miljö?”*, för att ge respondenter ett generellt perspektiv gällande kommunen och inte egen vinning ur ett personligt perspektiv.

Frågorna om nyttjande av friluftsliv i egen eller annan ort (tabell 1 och 2) kan ha missuppfattats i det fall då respondenten bor på landsbygd och ansett sig själv tillhöra landsbygdsorten men enligt postadressen tillhör en annan ort. Förtydligande kunde därav ha gjorts till *tillhörande postadressort*. 3 av de 14 frågorna hade öppna svarsalternativ vilket påverkat analyseringen av frågorna negativt då det blev mer tidskrävande och kan ha misstolkats utifrån hur respondenten skrivit sin åsikt. Fördelar med de öppna svarsalternativen var dock att svar och direkta åsikter som annars inte hade kunnat delges, kunde förmedlas vidare direkt till kommun samt ge ett förtydligande om till exempel *vart* det finns brister inom kommunens friluftsliv (Bryman 2011).

I de fall där åsikt fanns trots uteblivna vandringsleder/elljusspår eller ansåg att det inte fanns vandringsled/elljusspår i de orter där det finns (tabell 5), kan bero på okunskap om utbudet eller missuppfattade av frågan. Denna fråga kan därav givit fel resultat. Ifyllande av enkät utan stöd av undersökningsansvariga kan såväl ha påverkat validiteten eftersom respondenterna kan ha misstolkat frågor. I de fall där möjlighet för öppna frågor fanns som svarsalternativ, förekom fem st tomma svar. Missuppfattning kring vad service innebar syntes i de fall då respondenter svarat att de önskade mer bland annat mountainbikeleder och utegym i denna fråga. Begreppet aktiviteter kan också ha missuppfattats som en anordnad aktivitet och kan ha påverkat svaren.

Det finns flera fördelar med att använda enkät som forskningsmetod, bland annat att det ger möjlighet att nå ut till flera samt inte är lika kostsamt och tidskrävande (Bryman 2018). Enkätmetoden är också fördelaktig då det minskar risken för skeva samt

förvrängda svar som är mer förekommande vid intervjuer. Intervjumetod kan vara fördelaktigt i de fall där enkätfrågor kan ha misstolkats eller varit otydliga då det hade gett möjlighet till följdfrågor (Ibid). Intervjun hade även kunnat ge forskarna ett tydligare perspektiv på respondenternas åsikter samt känslor. Däremot kan två intervjuare ge en negativ effekt då intervjuare kan ha olika intervjustilar som kan påverka svaren (Ibid).

Kaplan och Kaplans miljökriterier för att främja återhämtning (1995) varierar från individ till individ och i utförd undersökning har forskarna inte kunnat fastställa om miljöer som angivits av respondenterna uppfyllt dessa kriterier på grund av dess individuella tolkning. Frågor om återhämtning framkom dessutom inte i enkäten vilket hade kunnat ge forskarna en uppfattning om vilka typer av miljöer som respondenterna ansåg som återhämtande.

6.2.3 Friluftslivets definition

Den definition av friluftsliv som studien har använt sig av är den definition som genomsyrar regering och myndigheter i stort för att bland annat få tillgång till statsbidrag (Förordning 2003:133). Dock har inte alla på individnivå samma uppfattning av vad friluftsliv är för just dom och kan därav påverka enkätsvaren. Sandell (2011) menar att friluftsliv är något kulturellt konstruerat och därav något som formats under uppväxten, med eller utan naturpräglade landskap omkring sig. Backman (2008) menar att friluftslivet tidigare var kopplat till samma syfte som en del sporter, det vill säga fokus låg på tävlingar och resultat. Detta fick kritik av olika friluftslivsorganisationer vilket resulterade i en ny definition där upplevelser i naturen är den huvudsakliga meningen med friluftsliv. Det som Sandell (2011) kallar för friluftslivets sportifiering kan idag ses tendenser av i tävling i tidiga traditionella friluftaktiviteter såsom till exempel paddling (Fredman, Stenseke, Sandell & Mossing, 2013). Ordet friluftsliv kan även ha påverkat till att de invånare som inte nyttjar friluftsliv inte är intresserade av de frågor som rör friluftslivet och därav har ett ointresse för medverkan i enkät.

7 Konklusion

Invånarna anser att den viktigaste insatsen generellt i kommunen är aktiviteter med efterföljande service och lärandemiljö. Utefter ort önskar invånarna ett ökat utbud av vandringsleder samt toaletter/utedass i sin egen ort. Vad invånarna främst utförde vid nyttjande av friluftsliv var promenader med efterföljande cykling samt att sitta och njuta. De öppna svarsalternativen visar på att stor del av respondenterna utför mountainbike eller ridning vid nyttjande av friluftsliv. Signifikant skillnad förekom i *åsikter om aktivitetsområde* mellan orterna där Ort1 hade högst svarsfrekvens gällande positiva åsikter medan negativa åsikter var mest förekommande hos Ort1 och Ort3 (se Bilaga I). Däremot förekom inga signifikanta skillnader mellan orterna i övriga frågor. Utifrån resultatet av denna undersökning kan detta ge ett underlag till kommunens framtida arbete och planering av friluftslivet. Framförallt gällande förbättring av kommunens vandringsleder, både genom ett ökat utbud samt bättre skötsel. Däremot behövs vidare studier och undersökningar för att generalisera invånarnas åsikter i undersökt kommun.

Referenser

Ankre, R. & Emmelin, L. (2006). Zoning and opportunity Spectrum Planning in a Discontinuous Environment: Planning for Tourism and Outdoor Recreation in the Luleå Archipelago, Sweden, 2006(2). Working paper - European Tourism Research Institute, ISSN 1650-4623

Beyer, K. M., Kaltenbach, A., Szabo, A., Bogar, S., Nieto, F. J. & Malecki, K. M. (2014). Exposure to neighborhood green space and mental health: evidence from the survey of the health of Wisconsin. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 11(3), ss. 3453-3472. doi: 10.3390/ijerph110303453.

Blomqvist, L. (2003). Institutionen för skogens produkter och marknader. Invandrare i tätortsnära natur – Kvalitativa intervjuer angående natursyn och nyttjande samt förslag till åtgärder. Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Uppsala.

Boverket. (2007). *Del 2-Teori och metod till projektet Landskapets upplevelsevärden*. https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2007/del_2_teoribakgrun_d.pdf

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. Stockholm: Liber förlag.

Clark, N. R. & Stankey, H. G. (1979). *The Recreation Opportunity Spectrum : A Framework for Planning, Management, and Research*. (Rapport PNW-98) U.S. Department of Agriculture Forest Service.

Ding, D., Sallis, J. F., Kerr, J., Lee, S. & Rosenberg, D. E. (2011). Neighborhood environment and physical activity among youth a review. *American Journal of Preventive Medicine*. 41(4). ss. 442–455.

Driver, B. L., Brown, P. J. Stankey G. H. & Gregoire T. G. (1987) The ROS planning system: Evolution, basic concepts, and research needed. *Leisure Sciences*, 9(3), ss. 201-212, DOI: 10.1080/01490408709512160

Eiane, M. & Rudolfson, D. (2012). *Besökare i närnaturen till två socioekonomiskt segregerade bostadsområden - Fallstudie ur ett trygghetsperspektiv*. Kandidatuppsats, Institutionen kulturgeografi och ekonomisk geografi. Göteborg: Göteborgs universitet.

Ejlertsson, G. (2019). *Statistik för hälsovetenskaperna*. Lund: studentlitteratur. s. 34.

Emmaboda kommun (2022a). *Folkhälsa*. <https://www.emmaboda.se/kommun--politik/folkhalsa.html> [2023-03-27].

Emmaboda kommun (2022b). *Natur och friluftsliv*. <https://www.emmaboda.se/uppleva--gora/gora/natur-och-friluftsliv.html>, [2023-03-29].

Backman, E. (2008). *Friluftsliv inom ämnet idrott och hälsa*. Tema: SIH projektet Skola-idrott-hälsa—en sexårsuppföljning, 38.

Ewert, A., Place, G. and Sibthorp, J. (2005) Early-Life Outdoor Experiences and an Individual's Environmental Attitudes. *Leisure Sciences*, 27, ss. 225-239.
<http://dx.doi.org/10.1080/01490400590930853>

Fredman, P., Ankre, R-M. & Chekalina, T. (2018). *Friluftsliv 2018 - Nationell undersökning av svenska folkets friluftsvanor* (Rapport 6887). Stockholm: Naturvårdsverket.
<http://naturvardsverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1607334/FULLTEXT01.pdf>

Fredman, P., Karlsson, S. E., Romild, U. & Sandell, K. (2008). *Vad är friluftsliv? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturism i Sverige*. (Rapport 4). Örnsköldsvik: Friluftsliv i förändring.
<http://kau.divaportal.org/smash/get/diva2:599186/FULLTEXT01.pdf>

Fredman, P., Stenseke, M. & Sandell, K. (2014). *Friluftsliv i förändring: Studier från svenska upplevelselandskap*. Carlsson: Stockholm. ISBN: 9789173316323

Förordning (2003:133). Om statsbidrag till friluftsförbund.

Hansen, A. S., Beery, T., Fredman, P. & Wolf-Waltz, D. (2021). Outdoor recreation in Sweden during and after the COVID-19 pandemic - management and policy implications. *Journal of Environmental Management*. 66(7). ss. 1472-1493.

<https://doi.org/10.1080/09640568.2022.2029736>

Heikkinen, E., Kuusinen, J. & Ruoppila, I. (1995). *Preparation for Aging*. Springer: New York, NY.

Kaplan, S. & Kaplan, R. (1995). The restorative benefits of toward an integrative framework. *Journal of environmental Psychology*. ss. 169-182.

Kajosaari, A. & Pasanen, P. T. (2020). Restorative benefits of everyday green exercise: A spatial approach. *Landscape and Urban Planning*. 206 (103978). ss. 1-11. DOI: 10.1016/j.landurbplan.2020.103978

Fredman, P., Stenseke, M., Sandell, K. & Mossing, A. (2013). *Friluftsliv i förändring - Resultat från ett forskningsprogram Slutrapport*. Naturvårdsverket. (Rapport 6547).

Folkhälsomyndigheten. 2022. (Figur 1)

[https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-](https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/friluftsliv/friluftslivspolitiken/folkhalsopolitiken-och-friluftslivspolitiken/)

[levnadsvanor/friluftsliv/friluftslivspolitiken/folkhalsopolitiken-och-friluftslivspolitiken/](https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/friluftsliv/friluftslivspolitiken/folkhalsopolitiken-och-friluftslivspolitiken/)

[Hämtat 2023-05-15].

Maas, J., Verheij, R. A., de Vries, S., Spreeuwenberg, P., Schellevis, F. G. & Groenewegen, P. P. (2009). Morbidis 36 ty is related to a green living environment. *Journal Epidemiol Community Health* 63(12), ss. 967-973.

Magne Holme, I. & Krohn Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Malterud, K. (1998). Validitet. Kvalitativa metoder i medicinsk forskning. Lund: Studentlitteratur

Naturvårdsverket. (2019). *Uppföljning av målen för friluftslivspolitikerna 2019*. (Rapport 6904). ISBN 978-91-620-6904-9

Naturvårdsverket. (2021a). *Sveriges friluftskommun 2021*. (Rapport 6984). [Sveriges friluftskommun 2021](#)

Naturvårdsverket. (2021b). *Platsens betydelse för svenskt friluftsliv-Fördjupning av 2018 års friluftslivsenkät utifrån län och kommuntyp*. (Rapport 7015). Stockholm:

Naturvårdsverket. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1608335/FULLTEXT01.pdf>

Pergams, O. R. W. & Zaradic, P. A. (2006). Is love of nature in the U.S. becoming love of electronic? 16-year downtrend in national park visits explained by watching movies, playing video games, internet use, and oil prices. I: *Journal of Environmental Management*. 80, ss. 387-393.

Puhakka, R. (2021). University students' participation in outdoor recreation and the perceived well-being effects of nature. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* (36). Doi.org/10.1016/j.jort.2021.100425.

Regeringens skrivelse 2012/13:51. Mål för friluftslivspolitikerna.

<https://www.regeringen.se/contentassets/66ec772d0bd14d08b78289390f6b1275/mal-for-friluftslivspolitikerna-skr-20121351/>

Sandell, K. & Sörlin, S. (2008). *Friluftshistoria – från `härdande friluftsliv till ekoturism och miljöpedagogik: Teman i det svenska friluftslivets historia*. 2. uppl. Carlsson: Stockholm. ISBN: 9789173311946.

Sandell, K. (2011). *Idrott, sport, äventyr och friluftsliv – en introduktion*. Sandell, Arnegård, & Backman (Red.), *Friluftssport och äventyrsidrott: utmaningar för lärare, ledare och miljö i en föränderlig värld*. Lund: Studentlitteratur.

Schaefer, L., Plotnikoff, C. R., Majumdar, S. R., Mollard, R., Woo, M., Sadman, R., Rinaldi R. L., Boulé, N., et. al. (2014). Outdoor Time Is Associated with Physical Activity, Sedentary Time, and Cardiorespiratory Fitness in Youth. *The Journal of pediatrics*. Doi: 10.1016/j.jpeds.2014.05.029

Shanahan, D., Bush, R., Gaston, K., Lin, B. B., Dean, J., Barber, E. & Fuller, R. (2016). Health Benefits from Nature Experiences Depend on Dose. *Scientific Reports*, 6 (28551), ss. 1-10. DOI: 10.1038/srep28551

Statistiska Centralbyrån (SCB). (u.åa). Kommuner i siffror.
<https://kommunsiffror.scb.se/?id1=0862&id2=null> [2023-03-27]

Statistiska Centralbyrån (SCB). (u.åb) Folkmängden den 1 november efter region, ålder, kön och år.
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/FolkmangdNov/table/tableViewLayout1/. [2023-04-12].

Statistiska Centralbyrån (SCB). (u.åc). Län och kommuner. <https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/lan-och-kommuner/> [2023-05-08]

Statistiska Centralbyrån (SCB). (u.åd). Folkmängd och befolkningsförändringar. Kvartal 1, 2021 - Kvartal 3 2022.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/folkmangd-och-befolkningsforandringar---manad-kvartal-och-halvar/folkmangd-och-befolkningsforandringar---kvartal-1-2021---kvartal-3-2022/> [2023-05-08]

Statistiska Centralbyrån (SCB). (u.åe). Medellöner i Sverige, (2022).
<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/medelloner-i-sverige/> [2023-05-08]

Sugiyama, T., Gunn, L.D., Christian, H., Francis, J., Foster, S., Owen, N. & Giles-Corti B. (2015). Quality of public open spaces and recreational walking. *American Journal of Public Health*. 105 (12). ss. 2490–2495.

Svenska turistföreningen. (2017). *Den växande naturklyftan - En rapport om en generation där allemansrätten inte är allas*.

<https://www.svenskaturistforeningen.se/app/uploads/2017/09/rapport-naturklyftan-2017-stf.pdf>

Svenskt Friluftsliv. (u.å). Om svenskt friluftsliv. <https://svensktfriluftsliv.se/om-svenskt-friluftsliv/> [2023-04-11].

Sveriges kommuner och regioner (SKR). (2021). Så styrs kommunen.

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/styrningledning/kommunaltstjvalvstyre/sastyrskommunen.735.html> [2023-04-11]

Strang, P. (2014). *Att höra till: Om ensamhet och gemenskap* (1. uppl.). Stockholm: Natur & Kultur.

Ulrich, R. S. (1983). Aesthetic and affective response to natural environment. I Altman & J. Wohlwill (red.) *Human Behavior and Environment*, 6. Behavior and Natural Environmen., New York: Plenum, ss. 85-125.

Veitch, J., Rodwell, L., Abbot, G., Carver, A., Flowers, E. & Crawford, D. (2021). Are park availability and satisfaction with neighborhood parks associated with physical activity and time spent outdoors? *BMC Public Health*, 21(1), s. 306.

<https://doi.org/10.1186/s12889-021-10339-1>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. [rev.] uppl. Stockholm: Vetenskapsrådet

<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html>

Zeng, W., Zhong, Y., Li, D. & Deng J. (2021). Classification of Recreation Opportunity Spectrum Using Night Lights for Evidence of Humans and POI Data for Social Setting. *Sustainability*. 13(14) 7782. <https://doi.org/10.3390/su13147782>

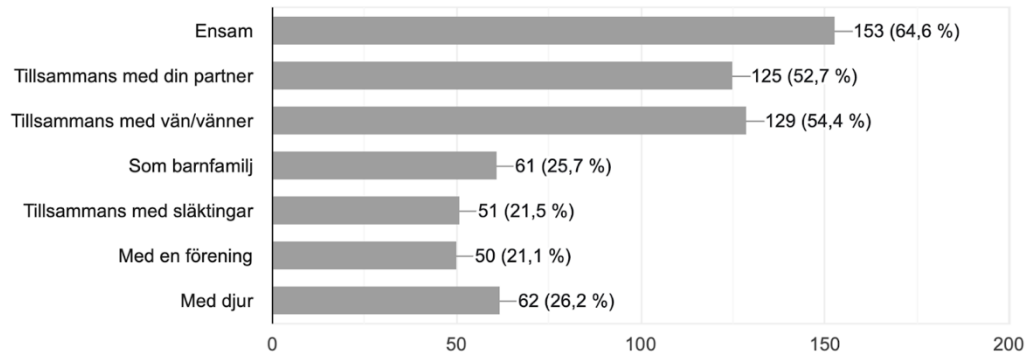

Bilagor

Bilaga A: Konstellation vid nyttjande av friluftsliv

I vilken konstellation nyttjar du friluftsliv? (Flersvarsalternativ)

237 svar

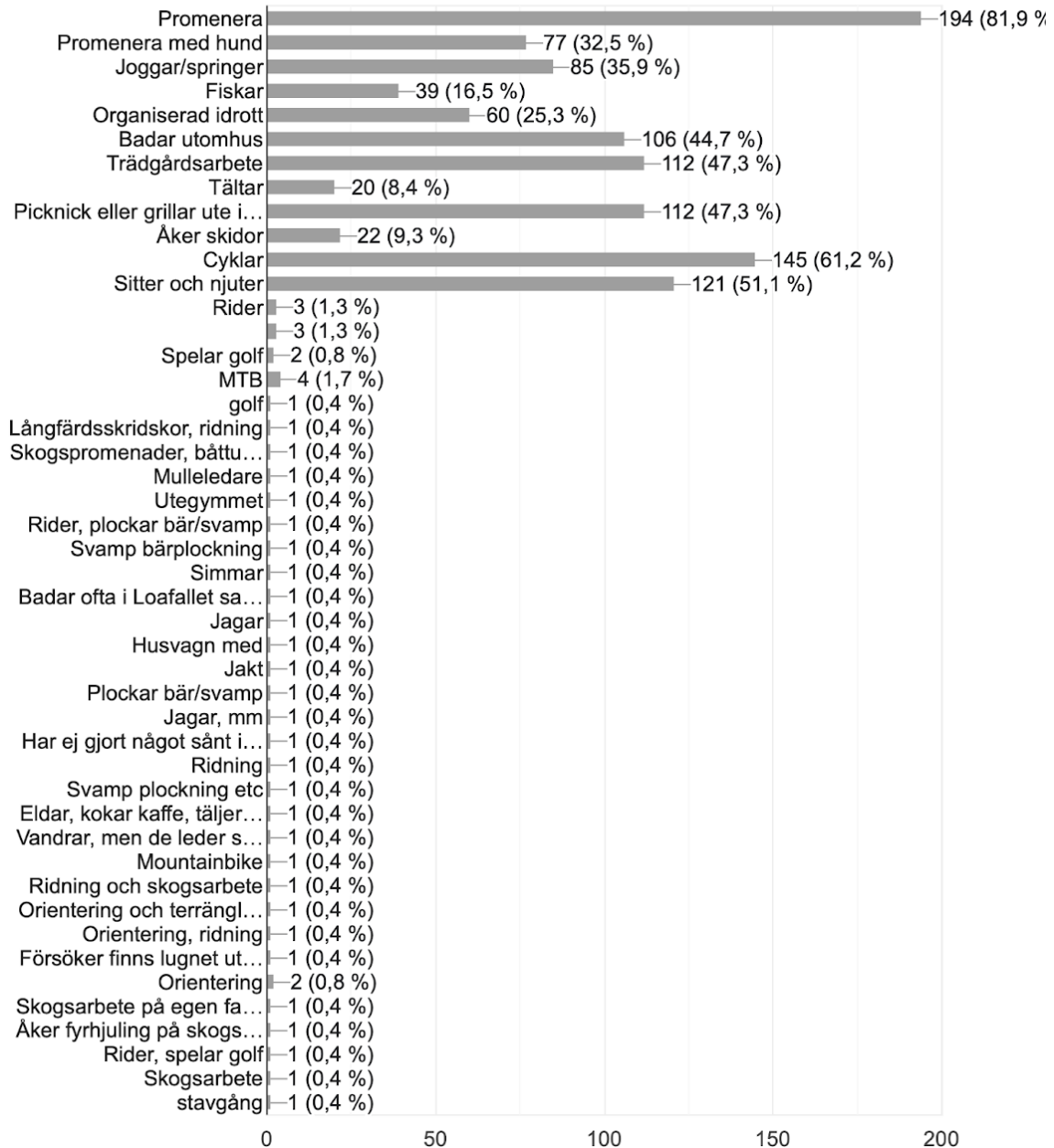

Bilaga B: Nyttjande av friluftsliv i kommunen

När du nyttjar friluftsliv i din kommun, vad gör du då? (Flersvarsalternativ)

237 svar

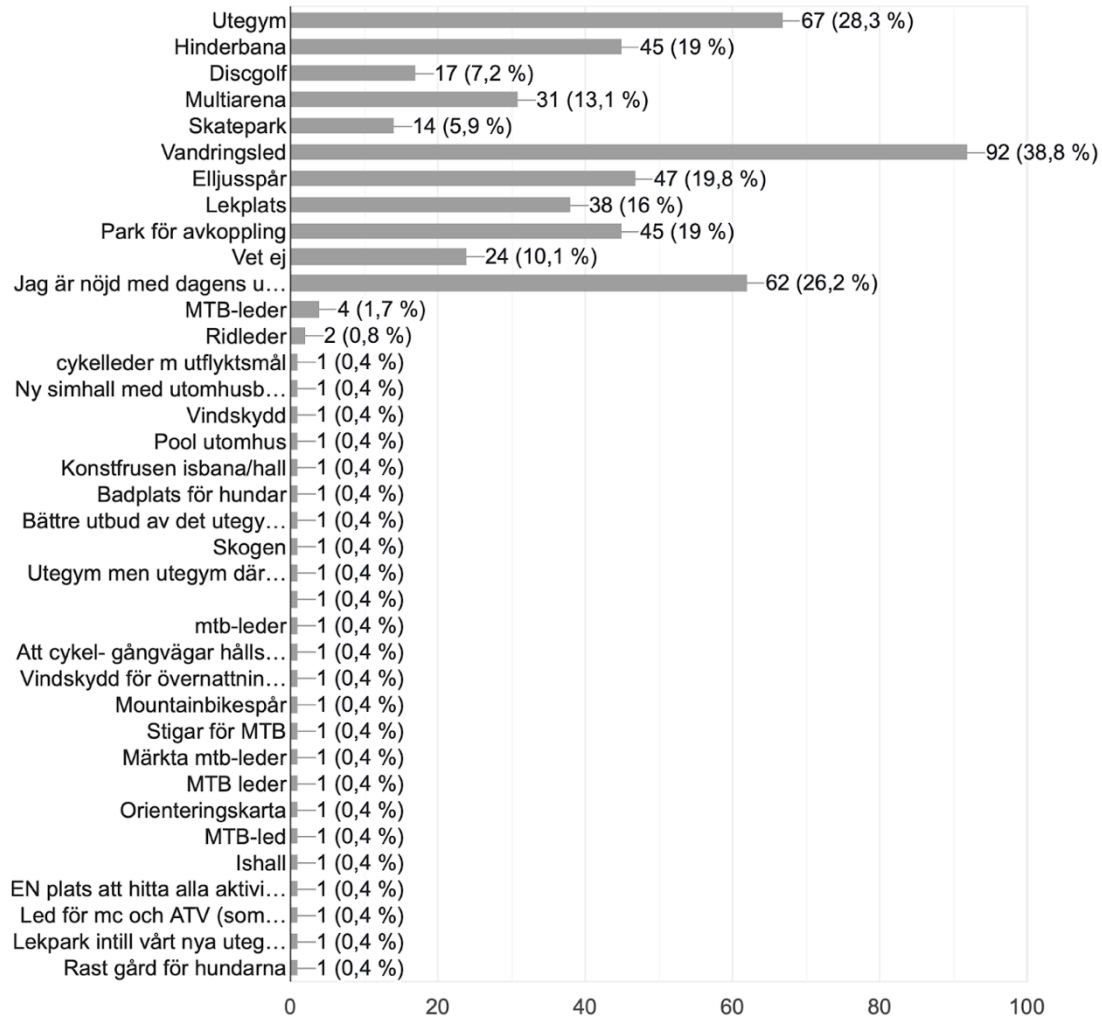

Bilaga C: Önskemål av friluftsutbud i egen ort

Vad för friluftsutbud önskar du fanns/fanns mer av i din ort? (Flersvarsalternativ)

237 svar

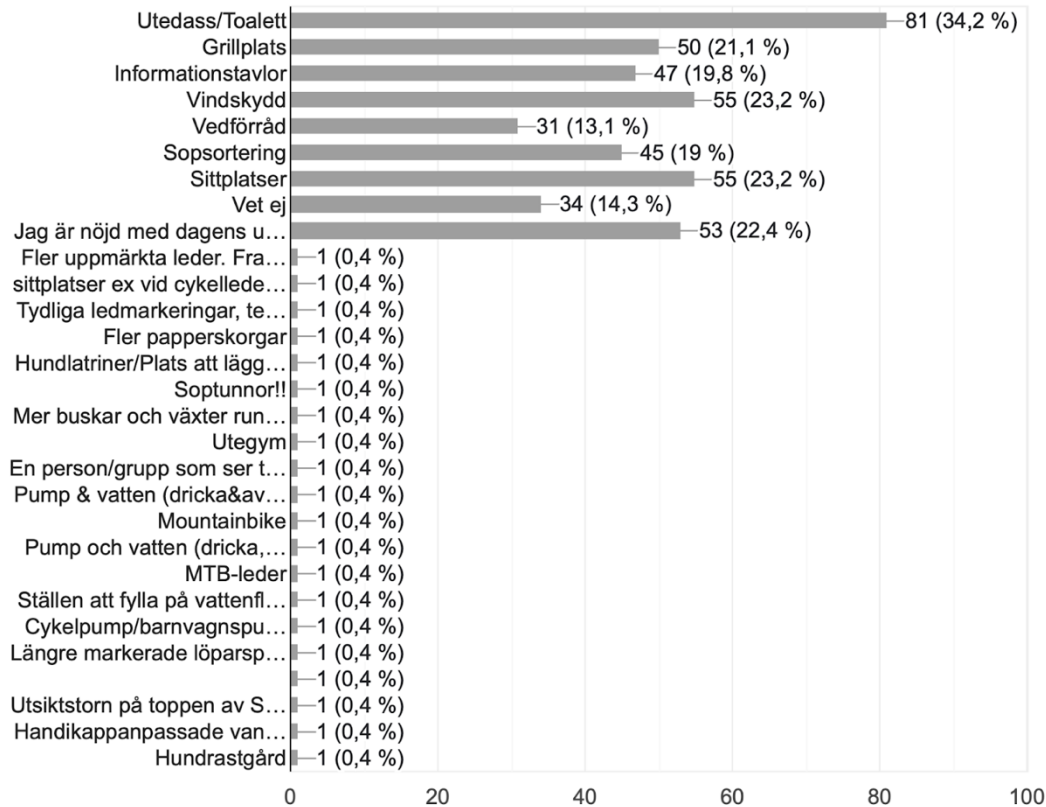

Bilaga D: Avsaknad av friluftservice i egen ort

Vad saknar du för friluftsservice i din ort? (Flersvarsalternativ)

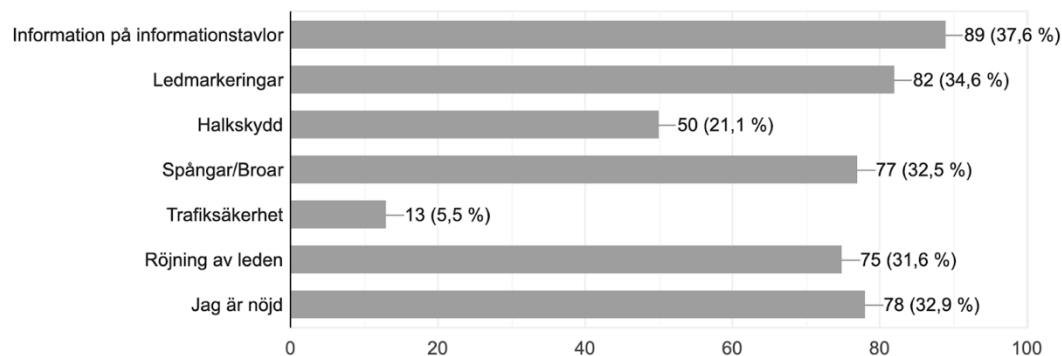
237 svar

Bilaga E: Förbättring av skötsel på vandringsleder och/eller elljusspår.

Hur tycker du skötseln kan förbättras på vandringsleder och/eller elljusspår? (Flersvarsalternativ)

237 svar

Bilaga F: Naturen som lärandemiljö

Tabell redovisar svarsfrekvens och procent av deltagarnas önskan gällande mer utbud av naturen som lärande miljö utefter respektive åldersgrupp.

	Ja	Nej
	f (%)	f (%)
15-24 år	15 (51,7)	14 (48,3)
25-34 år	21 (72,4)	8 (27,6)
35-44 år	22 (47,8)	24 (52,2)
45-54 år	23 (46)	27 (54)
55-64 år	25 (67,6)	12 (32,4)
65-79 år	19 (44,2)	24 (55,8)
80+	2 (66,7)	1 (33,3)
Total	127 (53,6)	110 (46,4)

Legend: f=frekvens, %=procent

Bilaga G: Utövande av friluftsliv i egen ort utefter åldersgrupp

	Varje dag	Flera gånger i veckan	Några gånger i månaden	Några gånger om året	Mer sällan/ aldrig	Total
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
15-24 år	4 (13,8)	12 (41,4)	7 (24,1)	5 (17,2)	1 (3,4)	29 (100)
25-34 år	6 (20,7)	11 (37,9)	7 (24,1)	5 (17,2)	0 (0)	29 (100)
35-44 år	8 (17,4)	22 (47,8)	8 (17,4)	7 (15,2)	1 (2,2)	46 (100)
45-54 år	7 (14)	28 (56)	13 (26)	2 (4)	0 (0)	50 (100)
55-64 år	8 (21,6)	14 (37,8)	8 (21,6)	5 (13,5)	2 (5,4)	37 (100)
65-79 år	10 (23,3)	23 (53,5)	7 (16,3)	1 (2,3)	2 (4,7)	43 (100)
80+ år	1 (33,3)	1 (33,3)	1 (33,3)	0 (0)	0 (0)	3 (100)
Totalt (%)	44 (18,6)	111 (46,8)	51 (21,5)	25 (10,5)	6 (2,5)	237 (100)

Legend: f = Frekvens, % = Procent

**Bilaga H: Åsikter om vandringsled och/eller elljusspår utefter
åldersgrupp**

	Mycket bra	Bra	Helt okej	Dåligt	Mycket dåligt	Finns ingen led	Vet ej	Totalt
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
15-24 år	5 (17,2)	6 (20,7)	10 (34,5)	2 (6,9)	3 (10,3)	0 (0)	3 (10,3)	29 (100)
25-34 år	3 (10,5)	14 (48,3)	6 (20,7)	3 (10,3)	1 (3,4)	0 (0)	2 (6,9)	29 (100)
35-44 år	1 (2,2)	14 (30,4)	22 (47,8)	3 (6,5)	0 (0)	2 (4,3)	4 (8,7)	46 (100)
45-54 år	8 (16)	11 (22)	20 (40)	2 (4)	1 (2)	2 (4)	6 (12)	50 (100)
55-64 år	1 (2,7)	15 (40,5)	13 (35,1)	3 (8,1)	1 (2,7)	0 (0)	4 (10,8)	37 (100)
65-79 år	3 (7)	20 (46,5)	11 (25,6)	0 (0)	0 (0)	2 (4,7)	7 (16,3)	43 (100)
80+	0 (0)	1 (33,3)	2 (66,7)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	3 (100)
Totalt	21 (8,9)	81 (34,2)	84 (35,4)	13 (5,5)	6 (2,5)	6 (2,5)	26 (11)	237 (100)

Legend: Frekvens (F) Procent (%)

Bilaga I: Åsikter om aktivitetsområde i kommunen

Tabell redovisar procent och svarsfrekvens av respondenternas åsikt om aktivitetsområde i kommunen utefter ort.

	Mycket bra	Bra	Helt okej	Dåligt	Mycket dåligt	Vet ej	Totalt
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Ort1	51 (43,6)	37 (31,6)	9 (7,7)	2 (1,7)	3 (2,6)	15 (12,8)	117 (100)
Ort2	7 (17,5)	9 (22,5)	10 (25)	2 (5)	0 (0)	12 (30)	40 (100)
Ort3	7 (25)	8 (28,6)	8 (28,6)	0 (0)	1 (3,6)	4 (14,3)	28 (100)
Ort4	6 (35,3)	3 (17,6)	5 (29,4)	0 (0)	0 (0)	3 (17,6)	17 (100)
Ort5	3 (20)	3 (20)	3 (20)	1 (6,7)	0 (0)	5 (33,3)	15 (100)
Ort6	3 (21,4)	3 (21,4)	1 (7,1)	0 (0)	0 (0)	7 (50)	14 (100)
Ort 7	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	6 (100)	6 (100)
Totalt	77 (32,5)	63 (26,6)	36 (15,2)	5 (2,1)	4 (1,7)	52 (21,9)	237 (100)
Totalt (utan vet ej)	77 (41,6)	63 (34,1)	36 (19,5)	5 (2,7)	4 (2,2)	—	185 (100)

Legend: f=frekvens %=procent

Bilaga J: Den viktigaste insatsen som bör göras i kommunen utefter åldersgrupp

	Service	Aktiviteter	Lärandemiljö
15-24 år	11	18	0
25-34 år	8	17	4
35-44 år	14	26	6
45-54 år	13	30	7
55-64 år	11	18	8
65-79 år	17	13	13
80+	0	1	2
Totalt (%)	74 (31,2)	123 (51,9)	40 (16,9)

Legend: % = procent

Bilaga K: Kruskal Wallis test

Tabellen redovisar skillnaden mellan oberoende variabel ort och nyttjande av friluftsliv samt åsikter.

	Nyttjande av friluftsliv i egen ort.	Nyttjande av friluftsliv på en annan plats i kommunen än i egen ort	Önskan gällande utbud av naturen som lärande miljö?	Åsikt om aktivitetsområde	Viktigaste insatsen som bör göras i kommunen	Åsikt om vandringsleder och/eller elljusspår
Kruskal-Wallis H	6,577	7,150	6,355	33,335	1,549	10,576
Signifikant värde	0,362	0,307	0,385	<0,001	0,956	0,102

Bilaga L: Mann Whitney-U test

Tabellen redovisar skillnaden mellan kön (nominal gruppvariabel) och nyttjande av friluftsliv samt åsikter.

	Nyttjande av friluftsliv i egen ort.	Nyttjande av friluftsliv på en annan plats i kommunen än i egen ort	Önskan gällande utbud av naturen som lärande miljö?	Åsikt om aktivitetsområde	Viktigaste insatsen som bör göras i kommunen	Åsikt om vandringsleder och/eller elljusspår
Mann-Whitney U	5787,500	5294,000	5881,500	5427,500	5771,000	5766,500
Signifikant värde	0,664	0,135	0,804	0,235	0,627	0,637

Bilaga M: Digital enkät

Kommuninvånarens nyttjande av friluftsliv och behov - Enkätundersökning

Friluftsliv definieras som "vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling".

* Anger obligatorisk fråga

1. Kön: *

Markera endast en oval.

- Man
- Kvinna
- Annat
- Vill ej svara

2. Ålder: *

Markera endast en oval.

- 15-24 år
- 25-34 år
- 35-44 år
- 45-54 år
- 55-64 år
- 65-79 år
- 80+ år

3. Vilken ort bor du i? *

Markera endast en oval.

- Ort1
- Ort2
- Ort3
- Ort4
- Ort5
- Ort6
- Ort7

4. Hur ofta utövar du friluftsliv i orten du bor? *

Markera endast en oval.

- Varje dag
- Flera gånger i veckan
- Några gånger i månaden
- Några gånger om året
- Mer sällan/aldrig

5. Hur ofta utövar du friluftsliv på en annan plats i kommunen än där du bor? *

Markera endast en oval.

- Varje dag
- Flera gånger i veckan
- Några gånger i månaden
- Några gånger om året
- Mer sällan/aldrig

6. I vilken konstellation nyttjar du friluftsliv? (Flersvarsalternativ) *

Markera alla som gäller.

- Ensam
- Tillsammans med din partner
- Tillsammans med vän/vänner
- Som barnfamilj
- Tillsammans med släktingar
- Med en förening
- Med djur

7. När du nyttjar friluftsliv i din kommun, vad gör du då? (Flersvarsalternativ) *

Markera alla som gäller.

- Promenera
- Promenera med hund
- Joggar/springer
- Fiskar
- Organiserad idrott
- Badar utomhus
- Trädgårdsarbete
- Tältar
- Picknick eller grillar ute i naturen
- Åker skidor
- Cyklar
- Sitter och njuter
- Övrigt: _____

8. Vad för friluftsutbud önskar du fanns/fanns mer av i din ort? (Flersvarsalternativ) *

Markera alla som gäller.

- Utegymp
- Hinderbana
- Discgolf
- Multiarena
- Skatepark
- Vandringsled
- Elljusspår
- Lekplats
- Park för avkoppling
- Vet ej
- Jag är nöjd med dagens utbud
- Övrigt: _____

9. Vad saknar du för friluftsservice i din ort? (Flersvarsalternativ) *

Markera alla som gäller.

- Utedass/Toalett
- Grillplats
- Informationstavlor
- Vindskydd
- Vedförråd
- Sopsortering
- Sittplatser
- Vet ej
- Jag är nöjd med dagens utbud
- Övrigt: _____

10. Vill du ha mer utbud av naturen som lärande miljö? (t.ex i undervisning, eller eget intresse) *

Markera endast en oval.

- Ja (Lärande om allemansrätten, djur, växter, skogsvård och miljö)
- Nej

11. Vad är din spontana åsikt om aktivitetsområdet i kommunen? *

Markera endast en oval.

- Mycket bra
- Bra
- Helt okej
- Dåligt
- Mycket dåligt
- Vet ej

12. Vad är enligt dig den viktigaste insatsen som bör göras inom friluftsliv generellt i kommunen? *

Markera endast en oval.

- Service tex toalett, grillplatser
- Aktiviteter i naturen tex utegym, vandringsled
- Lärande miljö i naturen tex allemansrätten

13. Vad tycker du om din orts vandringsleder och/eller elljusspår ? *

Markera endast en oval.

- Mycket bra
- Bra
- Okej
- Dåligt
- Mycket dåligt
- Vet ej
- Det finns ingen vandringsled och/eller elljusspår

14. Hur tycker du skötseln kan förbättras på vandringsleder och/eller elljusspår? *
(Flersvarsalternativ)

Markera alla som gäller.

- Information på informationstavlor
- Ledmarkeringar
- Halkskydd
- Spångar/Broar
- Trafiksäkerhet
- Rökning av leden
- Jag är nöjd

Tack för dina svar!

Genom att skicka in dina svar ger du samtycke till att informationen används till framtida arbete.

Bilaga N: Informationsbrev

Hej invånare i kommun!

Vill du tycka till om friluftslivet i din kommun?

Vi är två idrottsvetarstudenter från Linnéuniversitetet i Kalmar med inriktning fysisk aktivitet, hälsa och friluftsliv. Syftet med undersökningen är att ni ska vara delaktiga i besluten som fattas inom friluftslivet i er kommun. Underlaget kommer att kunna användas av friluftslivsansvarig i arbetet som rör friluftslivet i kommunen.

Din medverkan är frivillig och kommer att vara anonym. Du kan när som helst avbryta din medverkan innan inskick av enkäten. Åldersgräns för att delta i enkäten är 15 år. Genom att skicka in dina svar ger du samtycke till att informationen endast används till studien och kommunens framtida arbete.

Enkäten finns tillgänglig på kommuns hemsida till och med måndag den 17 april 2023. För att komma dit tryck på länken eller skanna QR-koden:

.se/friluftsliv">www..se/friluftsliv

Vi ser fram emot din medverkan!

Kontaktuppgifter:

Bonny Leth Nyberg

Epost: bl222jt@student.lnu.se

Malin Engberg

Epost: me224dc@student.lnu.se

